

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállítás:

Kül-monostorútele 181. szám.

Kiadó hivatal:

Középteze, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábas garmond sorért 1-szor 7 kr., 2-szor 6 kr., 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstein és Voglernél (Wollzeile 9. sz.).
Nyilvántartási cikkek sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m. kedden, esütörtökön és szombaton délelben.
Előfizetési ár:
egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Pest, január 18. 1867.

(D.) Most legelőbb tapasztalhatjuk azt, hogy cikkekünk élén figyelünk kell a dátumokra is, mert gyakran a mit ma, mint kilátásban levő tény elmondunk, holnap már, vagy legalább is addig, míg cikkekünk napvilágot lát, már egészen ellenkező dolgokról szóló híreket, vagy ellenkező irányú tényeket jegyezhetünk fel, s gyakran a mi felett ma okoskodnunk, nézetünket kifejeznünk szükségesnek látszik, cikkekünk kijövetelég azt egészen tulszárnyaló tények állanak elé.

Mindenki látja, hogy válság előtt állunk belügyi kérdéseinkben is. Az újonczozási pátens kiadása, melynek effectuatiójáról még ugyan intézkedve nincsen, kiválólag arra szolgált, hogy az eldöntést jobbra vagy balra siettesse.

Mi azt hisszük, hogy azon pátens megjeleneése óta az alternatíva önként állott elé, s ez alternatíva alig lehet egyéb, mint: vagy magyar miniszterium, vagy ostromállapot. Ha szabad volna a szöbeszedben folyó napi híreket komolyabb föltevessel regisztrálnunk, megemlíthetnők, hogy ezen alternatíva, kősa hírek szerint, a legmagasb helyen kimondatott volna.

A hír, habár nem birna is oly magas eredetű, de bir a legtermészetesb okoskodás szerint feltehető valószínűséggel.

Ma a lég telve van a magyar miniszterium kinevezésének hírével, egy utcán nem haladhatunk végig, hogy e remény ne csapja meg fülünket az elhaladók párbeszédeiben, a boltokban, kereskedésekben örömmel hirdetik e reményt, és feltűnő az itteni minden ajku polgárság szép lelkesedése a magyar alkotmányügy irányában. Itt valóban fővárosias közvéleményt kezdünk fölismerni, mely élénken csingve a belkérés mozzanatain, a külkérdéseket is folyvást lathatja veti, a bukarestiek oláh fanatizmusa, az orosz-porosz titkos coalitio fenyegetései, Napoleon készülődése a kibékített Magyarország által megerősödött Ausztriával szövetségre, ezek a tárgyak, melylyel itt minden jóra való kereskedő s műiparos nagy érdeklődéssel foglalkozik. Pest külön ajku polgárai valóban a magyar nemzet tagjainak érzik magukat, s a német színházban éppen az a magyar közszellem lelhető, a mi a magyarban; itt meg van magyarázva, hogyan képezhetnek egy ország külön ajku népei egy közös politikai nemzetet.

Kérdésen kívül a magyar miniszterium kinevezése nem mondom, hogy oly nagy reményekkel biztató elragadtatást s oly határtalan örömet okozna, mint 1848-ban okozott; de felelősténé a hazafias reményeket, megalapítaná a bizalmat, s szilárd alapot teremthetne az alkotmányviszálly végleges kiegyenlítésének.

És különösen ez egyedül képes biztosítani az alkotmányos lét lehetőségét úgy reánk, mint Ausztriára nézve.

Különösen tetszik ugyan azon állításunk, hogy a mi alkotmányunk restitutiojával látjuk összekötvé Ausztria alkotmányos létének lehetőségét, ez azonban úgy áll éppen a miatt, mert Ausztria zsenge alkotmányossága kezdetén, vezérférfiai tulajdonságok hatáskörükön, s a magyar alkotmányjogból kívántak foglalásokat tenni; s mert ők uralkodni akartak rajtunk, azt nyerek, hogy ha mi alkotmányt nem bírhatunk, reájok is csak absolutismus vár.

Nekiük külön önálló, s jól végig nézett határvonalozással kellett volna a paritás alapján saját alkotmányosságukért küzdeniük, megőrizniük souverain autonómiajukat, hogy bármi legyen Magyarország sorsa királyi hatalmával szemben, Ausztria, a császárja által engedélyezett alkotmány alapján, szabadon fejlődhessek tovább; de ők foglaltak akarván hódítási ezélekből tenni, a magyar jogban, ezölönket akasztottak magukra. 1848 előtt Magyarországot alkotmányosan kormányozta a király, ki mint császár Ausztria absolut ura volt. A két rendszer eltért egymástól, mert az egész magyar alkotmányjog, az egyén jogától fogva, az uralkodó jogáig el volt különítve, s Ausztriával semmi köze nem volt kormányzatunk semmi ágának. Ámde Ausztria alkotmány alapjait Schmerling ur más képp fogalmazta, s ez alap oda viszi a dolgot, hogy ha Magyarország absolut hatalom alá esik, Ausztria nem lehet alkotmányos. Ez volt a februári pátens legfőbb hibája Ausztria ellen, és épp ezen beolvastási törekvés volt az, mely a magyar passiv ellentállásnak erőt kölcsönzött, azért egy részről, mert igazságtalanság történt általa, a magyar alkotmányjogon, s azért más részről, mert míg Magyarországnak nincs alkotmányos élete, addig Ausztriának sem lehet, legalább azon ostromált

alapokon s Magyarország bármely absorptiojával éppen nem.

Magyarország különvált s önálló alkotmánya mellett régen lehetett Ausztriát akár absolutismus, akár alkotmány által kormányozni, mert alkotmánya tiszta, önálló volt, a császári tartományoktól a magyar királyság mitem akart magához absorbeálni, ámdé Ausztria új alkotmányos léte úgy kezdődött, hogy ő ma nem képes alkotmányt élvezni, ha Magyarország absolutismus alatt nyög.

Ez pedig ott fog nyögni, ha alkotmányát vissza nem állítják, mert itt nincs más lehetőség, mint vagy a magyar alkotmányjog alapján, vagy szüro-nyokkal kormányozni.

Schmerling alatt meg volt kísértve a magyar-ellenes indulatok felhasználása; de bebizonyosodott még a kis Erdélyben is, hogy Magyarország területét csak magyar politika kormányozhatja alkotmányos úton.

De az európai viharos időkben az absolut és alkotmányálapotos kormányzás nagyon sokba került, azt rongált pénzüviszonyokkal hosszasan megbirni nem lehet; és ebből látni való, hogy a hatalom nem örömet választhatja magának az alternatíva azon részét, hogy katonauralommal s absolutistice kormányozzon; sokkal kevesebbet kockáztat, s határtalanul többet nyerhet a magyar miniszterium kinevezése s a magyar alkotmánykérdés végelintézése által.

Igy az emberi józan okosság a magyar miniszterium kinevezését látván az egyedül lehetséges expediensnek, nincs semmi különös, ha a lég eltelt a miniszterium hírével, s mindennap mohón kapják a lapokat s nézik a táviratokat; ha gróf Andrássy nincs-e még megbízva a miniszterium alkotásával.

Mikor ezek az urak legközelebből Bécsből leérkezve a Deák-körben megjelentek, valóban tömör phalanxot képezett körülöttük a hírvágyók serege. Ők azonban inkább diplomaták, mint pártvezérek; s jól tudtak hallgatni, alig szívroghatott ki több, mint az, hogy a kiegyenlítés reménye még nincs elvesztve. Egyébiránt nem kérkedem ugyan mélyebb beavatottsággal, de alig hiszem, hogy ennél több positívum quid-et hoztak volna.

Hanem a mint fennebb fejtegettem, a helyzet maga elég felvilágosítást ad. Ma ott állunk, hogy vagy a miniszteriumot kell kinevezni, s megszavaztatni az országgyűléssel egy oly fegyveres erőt, mely által a birodalom a jöhető veszélyekkel biztonságban nézhesen, vagy pedig következnie kell egy erős és mogorva időszaknak. Végre kell hajtani egy újabb ostromot, mert maga a hatalom azt már bajosan vonhatja vissza az országgyűlések nélkül, országgyűléstünk pedig kérdésen kívül absolut úton érvényesíteni akarják, sőt, a mint már egyik előbbi cikkemben mondtam, ez újabb ostrom kivétel esetében valószínű a mostani magyar kormányzás s közgazgatás felbomlodozása, s ekkor a hatalom azon tere jutott, melyen Bach korszakában állott.

Ez igen szomorú és sötét kép, mindenki ir-
tózik tőle, s éppen azért mindenki örömeztőbb hirdeti a másik alternatívát, a magyar miniszterium kinevezését.

De e hír alig bir több alappal ekkorig, mint a mennyit a mulhatlan szükségesség érzete ad annak. Józan okosság szerint nem történhetik másként, minthogy az alkotmány rögtön helyreállítás-sék. Ámde a tények sokszor meghazudolták a józan okosságot.

Igy mi csak kötve hisztünk e jobb híreknek, habár szívünknek igen jól esnek, ha a kétkedésnek csak árnya sem férne azokhoz.

Quid juris túl a Lajthán.

Sapientis est mutare consilium... A Lajthán túli német közvélemény e napokban teszi le az érettségi vizsgát a politika és jogelmélet tantárgyból, s úgy látszik, ma már komolyan át van hatva oly elvek és fogalmak által, melyek iránt ezélezt csak kevés-sel nem igen volt érzéke, s a melyek iránti hűségét és ragaszkodását a magyarnak annak idejében — tisztelet a kivételeknek — általában csak hideg visszatetszéssel, sőt gúny-nyal fogadták német testvéreink.

Boldog Isten! minő felolvasásokat tartottak nekünk, anno domini Schmerling, az alkotmány, jog, szabadság, haladás stb. fogalmairól s feltételeiről; mily szépen föl-lítottették a theoriát divatos phrasissok sarlang-jaival, mily nagylelkűleg hívtak minket is,

hogy dobjunk el mindent, mit őseink hagy-tak ránk szent örökségül és siessünk velük együtt ölelni a szép b a b u t, megengedik egy-egy kicsit szívessegből; s midőn nem mentünk, midőn azt mondtuk: „igy nem ját-szunk,“ akkor mily fellengős indignatioval s részvétlenséggel mondtak ítéletet szegény fejünkre! A világtól elmaradt, oktalan vén gyer-mekek, a kiket erőszakkal sem lehet boldo-gítani! — mondák. És elneveztek „Verböc-zy nemzeté“-nek, „Corpus Juris nemzeté“-nek, impracticus nemzetnek, mely egyebet se tud, mint törvényeket citálni, a „quid juris“ me-rev fogantatni csipeszkedni, a „negatio med-dő terén“ tiltakozni, s unalmas, avas próká-tori szörszálhasogatásokkal vesztegetni az időt, holott „haladni kell a korszellemmel,“ mely nem tűr efféle aprólékos akadékoskodáso-kat, hanem ha másként nem lehet — keresz-tült őt rajtok. A Bécsből kiadott jelszó után vakszenvedélylyel induló német publicistai csat-lások plane „barbar, retrograd, secessionista, revolutionarius,“ s a jó Isten tudja még minő epithetonnal nem tisztelték meg a szegény ma-gyart. S mindezt csak azért, mert a jogfoly-tonosság, a legalitás elvét sérthetetlennek, azt egyetlen biztos horgonynak vallotta, me-lyet feladni nem lehet az alkotmányos és ál-lami jog biztonságának könnyelmű veszélyez-tetése nélkül.

S mi történik most? Valjon azon oppo-sitio, a melyben a Lajthán túli németek a rendkívüli reichsrathot összehívó január 2-ki pátens ellenében egyesülnek, minő téren áll, minő elvekre esküszik ma? Valjon nem jog-folytonosság-e jelszavuk? Valjon nem azt feszegetik-e, hogy: quid juris? Valjon nem azt mondják-e, hogy ez a Lajthán túli terü-letre nézve összehívott rendkívüli reichsrath nem a „törvény“ értelmében van összehíva, sőt alig egyéb az, mint egy kelepcze, a mely-be lemenni, s ezzel a február 26-diki pá-tensben gyökerező „törvényes alkotmányuk“ szüzessége ellen bünt elkövetni nem fognak? S valjon nem mondja-e a kormány most nekik: ti a negatio meddő terén állotok, poli-tikátok gyakorlatiatlan platói politika, mely minden befolyástól megfoszt, s még hozzá nincs is igazotok, mert a kormány az, mely valóban hű az alkotmányhoz, mert a „fe-bruáriusi alkotmány“ mellett harezolni valóban nem egyéb, mint leplezet absolutis-must védni! *)

Azt a keserű poharat iszszák most a németek, melyet elég testvértelenül nekünk nyújtottak volt a Schmerling kormányval szöv-
vetkezve, s ők, a kik a „Verböczy nemzeté“ keserves küzdelmei közepette részvéttelül zak-lattak makacs jogérzete s a törvényhez való önfeláldozó ragaszkodásunkért, most ők ma-guk kapaszkodnak a legalitás fogantatájához, ők maguk mutatnak a törvény betűjére s han-goztatják a „non possumus“-t, ők maguk — egykori professoraink — folyamodnak segé-lyért azon passiv ellentállási politika praxi-sához, melyet a magyar — a legfenyegetőbb nyomás és demoralizáló csabok s cselszöv-nyek daczára — tántoríthatlan elhűséggel és kitartással tudott kifejteni. Avagy a La-jthán túli autonómisták s liberalis és illibe-ralis centralistáknak Pratobevera — volt ab-solutisticus miniszter — salonjában, herce-gek és excellentiás urak jelenlétében tartott értekezletének eredménye **) mi egyéb, mint az egykor lenézett magyar politika jogosult-sága és gyakorlati életrevalóságának határo-zott elismerése és annak kikölcsönzése?

Távol legyen azonban tőlünk, hogy nem-telen kárörömmel kívánjuk ezt constatalni. Sőt részvételt kell kísérnünk azon jelenetet, midőn most a németek kénytelenek ajkaik-hoz emelni a keserű poharat, melyet a kor-mánypolitika s nem mi nyújtunk nekik. Az iskola, melyen át kell menniük, közelebb hozza őket a mi álláspontunkhoz, s ha oly magas fogalmak körül, minő a törvény, a jog és jogfolytonosság a mindennapi gya-

korlat száraz kenyerén méltányolni tanulják, sőt határozottan elfogadják a magyar felfo-gást, ha ily magas elvek, ily döntő eszmék körül köztünk elvrokonság fejlődik ki: ez bi-zonyára ügyünk mulhatatlan diadalának siet-tetését vonja maga után, az alkotmányos sza-badság támaszának szilárdítására szolgál, a a kárörömmel, mit egy egykori ellenünk nyo-morusága nyujthat, nemesebb örömeket ger-jeszthet. Ők különben is sok tekintetben meg-jöttek. A jogeljátszás szerencsétlen elméle-tét visszavonták irányunkban, s hisszük, hogy, ha lehetne, annak emlékét is eltörölnék most, mert hiszen a kormány éppen arra hi-vatkozik, hogy ez be van oltva a február 26-diki alkotmányba, s ezért nem hivattha össze őket annak alapján. A legdühösebb centralisták is megszéledültek, s többé nem beszélnek a hatalom dörgő hangján a ma-gyar királyság contumaciroszásáról. Sőt ka-tonai körökben is általánossá kezd válni a nézet, hogy a „derék, vitéz, és, ha jogai meg-adatnak, loyalis magyar nemzet“ kielégítendő s megnyugtató. E mellett ne feledjük, hogy annak idejében, midőn t. i. mi jártuk ezt a keserves táncot, s midőn a híres „al-
kotmány-miniszter“ könyöklig markolhatott a „rendelkezési alap“ pénzes ládájába, erre fo-gadott Lustkandelek, röpiratok s vezérczik-kekben eltöltötték a világot annak magyará-zatával, hogy a februári alkotmány mily sa-badelvű s nagylelkű ajándék, de a korszal-lemtől hátramaradt magyarok épp e miatt ellenzik azt, s ragaszkodnak inkább „kor-hadt“ alkotmányukhoz. És a külföld nem ér-tette, vagy legalább zavarba hozták, hogy valjon csakugyan nem csupán ürügyül hasz-nálják-e fel a magyarok a „quid juris“ kér-dését, hogy a szabadság fejlődését Ausztriá-ban megakadályozzák. Nó most a németek maguk készülnek e bökkenőnél szintén aka-dékoskodni és pedig oly időben, midőn íga-zán nincs vesztegetni való idő. Hátha most a külföld is jobban megérti az egész eddigi magyar politikát!?

Hogy aztán mi lesz ennek a német pas-siv ellentállásnak eredménye? hogy hová ve-zethet ezen eszmemozgalom, mely a kormány és a német közvéleményt ellentébe hozza? erre, valamint több hasonló s természetesen folyó kérdésekre felelni fog — a közel jövő.

Halmágyi Sándor.

Országgyűlési tudósítás.

A főrendi tábla ülése január 16-kán.

Jegyzőkönyv hitelesítése után elnök azon or-szágos küldöttség eljárásáról és kegyelemteljes fo-gadtatásáról tön jelentést, a mely meg volna bizva, hogy ő Felsegeiknek az országgyűlés hódoló új évi üdvözlétet tolmácsolja, továbbá, hogy ő Felsege a Királyné előtt legmagasb születésnapja, ugyszintén az új év alkalmából, hasonlóképen jelentse ki az országgyűlés üdvökvánatait.

Elnök ezután az alsóbáz által a birodalmi védrendszerre vonatkozólag javaslatba hozott s a főrendi táblához átküldött feliratot tűzte ki tárgya-gyalás alá.

B. Majthényi László jegyző felolvasván a felirati javaslatot — szól:

Báró Wenckheim Béla, békési főispán: Nagymélt. elnök. mltg. főrendek! A hadkiegészí-tésre és védelmi rendszerre vonatkozó m. évi dec. 28-án kiadott legf. rendelet adott alkalmat a képv-iselőháznak ezen most felolvasott feliratra, mely a mai napi tanácskozásunk tárgyát képezi. Nem kívánok e legf. rendeletnek részletes taglalásába bocsátkozni: és habár a védelmi rendszer átalaki-tásának mind hazánk, mind az összes birodalom biztonságára nézve halaszthatlan szüksége mutatko-zik, és másrésről kijelentvén még ezuttal azt is, hogy az abban foglalt azon elv, hogy t. i. a haza-nak minden fegyverfogható fia annak védelmére köteleztetik, ha mondom ezen elv hazánk viszonyai-hoz czelszerűen alkalmaztatik; az én egyéni meg-győződésemmel s nézeteimmel találkozok: mégis súlyos aggodalmat okoz minden tekintetben azon mód, melylyel ezen védelmi rendszernek behozatala szándékolatik.

Nekünk ezen nehéz időszakban, akár magán-életben levőknek, akár a közéletben működőknek, súlyos küzdelmek jutottak osztályrésztül. Volt ré-sztünk több rendbeli provisoriumban s törvényelle-nes rendeletek, és hogy mindezek alatt a nemzet össze nem roskadt, s jobb jövője s nemzeti ön-

